

3. ZAHRANIČNÉ VZŤAHY

3.1. Multilaterálne vzťahy

V oblasti multilaterálnych vzťahov sa aktivity NBS v prvom roku jej existencie zameriavali na plnenie nástupníckych povinností vyplývajúcich z členstva SR v medzinárodných finančných inštitúciách po rozdelení ČSFR, a to v Medzinárodnom menovom fonde (MMF), Svetovej banke (SB), Európskej investičnej banke (EIB), Banke pre medzinárodné zúčtovanie v Bazileji (BIS), Európskej banke pre obnovu a rozvoj (EBRD), Medzinárodnej banke pre hospodársku spoluprácu (MBHS), Medzinárodnej investičnej banke (MIB), ako aj v ďalších medzinárodných inštitúciách pre hospodársku spoluprácu ako Európska únia a GATT, kde NBS úzko spolupracovala s vládou SR.

MMF a SB

Vzhľadom na potreby transformačného procesu slovenskej ekonomiky sa aktivity NBS voči MMF a SB považovali za prioritné. Československo patrilo medzi zakladajúcich členov MMF. Členstvo ČSFR v MMF bolo obnovené 20.9.1990. Slovenská republika získala nástupníctvo v tejto inštitúcii 1.1.1993. Na jeho základe prevzala aj finančné záväzky vyplývajúce z delenia pôžičiek MMF získaných bývalou ČSFR v pomere 2,29:1. Členská kvóta Slovenskej republiky tvorí 257,4 mil. SDR.

V polovici roka 1993 sa realizovala prvá tranža pôžičky Systemic Transformation Facility (STF) vo výške približne 90 mil. USD, ktorú Slovensku poskytol MMF vo výške 180 mil. USD. Poskytovanie pôžičiek členskému štátu je zo strany MMF vždy podmienené plnením dohodnutého ekonomického programu.

Svetová banka poskytla bývalej ČSFR pôžičku Structural Adjustment Loan (SAL) na vyrovnanie krátkodobej nerovnováhy platobnej bilancie vo výške 450,0 mil. USD. Po rozpade federácie bola táto pôžička rozdelená v pomere 2:1, na základe čoho tvoril podiel SR na pôžičke SAL 150 mil. USD. V prvej polovici roka 1993 zabezpečila NBS podklady pre čerpanie tretej tranže pôžičky SAL zo Svetovej banky vo výške 39,8 mil. USD. Uvedená tranža predstavovala poslednú časť pôžičky, ktorú poskytla SB ešte bývalej ČSFR.

BIS

Centrálne banky Československa bola jednou z prvých členských bánk Banky pre medzinárodné zúčtovanie v Bazileji od založenia tejto banky v roku 1930. Zánikom ŠBČS k 31.12.1989 boli doriešené v rámci všetkých zúčastnených strán následnícke práva po ČSFR v pomere 2:1, čím NBS získala 2 670 účastín BIS, predstavujúcich 6,675 mil. zlatých frankov a oprávňujúcich NBS s váhou rovnakého počtu hlasov hlasovať v orgánoch BIS, a taktiež pomernú časť menového zlata. V roku 1993 sa NBS zapojila do všetkých aktivít v BIS, ktoré jej vyplývali z členstva.

EIB

Medzi EIB a NBS bola 17. 2. 1993 podpísaná zmluva o poskytnutí pôžičky Global Apex Loan vo výške 28 mil. ECU, ktorá bola určená na podporu drobného a stredného podnikania v oblasti priemyslu, cestovného ruchu, zlepšenia ochrany životného prostredia a dosahovania racionálnejšieho využívania energie na Slovensku. Nadväzne na túto zmluvu NBS a VÚB, a.s. uzatvorili Rámcovú úverovú zmluvu, na základe ktorej sa zdroje EIB budú sprostredkovať podnikateľskej sfére. V novembri 1993 navštívila Slovensko misia EIB, ktorá v spolupráci s NBS navštívila ďalšie komerčné banky s cieľom zapojiť ich do procesu realizácie pôžičky.

MBHS a MIB

Obidve bankové inštitúcie boli založené v rámci bývalej RVHP. Slovenská republika ako jeden z nástupníckych štátov po ČSFR v roku 1993 pokračovala v spolupráci s uvedenými inštitúciami.

Aktíva a pasíva voči uvedeným inštitúciami boli rozdelené s Českou republikou v pomere 2:1. Slovenská republika sa stala členským štátom MBHS a MIB od 1.1.1993.

V novembri 1993 NBS zorganizovala v Bratislave 59. zasadnutie Rady MIB a 82. zasadnutie Rady MBHS.

OECD

Združuje najvyspelejšie ekonomiky sveta. Spolupráca s OECD začala zriadením Koordinačného výboru pre spoluprácu OECD so Slovenskou republikou na Ministerstve zahraničných vecí SR, v ktorom je zastúpená aj NBS. Deklaroval sa tým záujem o ponuku na spoluprácu v rámci programu Partneri v procese transformácie. Tento program je považovaný za časť prípravy pre riadne členstvo v OECD.

Zástupcovia NBS sa aktívne zapojili do vypracovania materiálu Economic Survey, ktorého posledná upravená verzia bola obhajovaná za účasti predstaviteľov kľúčových rezortov aj za účasti predstaviteľa NBS v Paríži v novembri 1993.

Podpísaním Memoranda o porozumení medzi OECD a SR v decembri 1993 bola vyjadrená snaha o rýchly prechod k trhovému hospodárstvu. Rozvoj spolupráce SR a OECD predpokladá zvládnuť celý rad náročných úloh, ktorých splnenie by malo napomôcť ozdraveniu ekonomických vzťahov vo vnútri štátu a zabezpečiť prijatie SR za riadneho člena OECD.

GATT

Ďalšou významnou oblasťou získania následníctva po bývalej ČSFR spolu s ČR je nástupníctvo SR v GATT. V 2. polroku 1993 sa uskutočnili záverečné rokovania tzv. Uruguajského kola GATT, v rámci ktorého sa pripravovala aj nová Všeobecná dohoda o obchode so službami - GATS. V decembri 1993 bolo formálne ukončené Uruguajské kolo mnohostranných obchodných rokovaní, ktoré má zásadný význam pre rozvoj a zefektívnenie obchodných a hospodárskych vzťahov SR s väčšinou sveta a pre integráciu našej ekonomiky do svetovej ekonomiky a medzinárodného obchodného systému.

EXIM BANK OF JAPAN

Od začiatku svojej činnosti NBS nadviazala kontakty i s významnou finančnou inštitúciou EXIM BANK OF JAPAN. Intenzívne rokovania vyústili do prípravy dvojstupňovej pôžičky na podporu malého a stredného podnikania.

3.2. Bilaterálne vzťahy

Z hľadiska postupného formovania bilaterálnych vzťahov sa NBS sústredila na nadviazanie kontaktov s centrálnymi bankami vyspelých krajín s trhovou ekonomikou (Nemecko, Veľká Británia, Francúzsko). Rozvoj bilaterálnych vzťahov vychádzal z charakteru a podmienok transformačného procesu v Slovenskej republike, ako aj z hľadania vhodných foriem prezentácie NBS vo svete. Nezanedbateľnou je aj oblasť odbornej prípravy pracovníkov NBS prostredníctvom vzdelávacích stredísk európskych centrálnych bánk.

Dôležitou úlohou v roku 1993 bola spolupráca predovšetkým s ČNB. Vo vzťahu k Českej republike bolo v roku 1993 prioritné riešenie vzájomných obchodných vzťahov v rámci Platobnej dohody, riešenie problematiky platobného styku a zabezpečenie fungovania colnej únie. V roku 1994 uskutočnila NBS rokovania o vzájomnej spolupráci aj v oblasti vzdelávania.

Významná bola i spolupráca s bankami susedných krajín. NBS pripravovala dohodu s Maďarskou národnou bankou o neobchodných platbách v národných menách, uzavrela dohodu o spolupráci s Národnou bankou Ukrajiny a Centrálnou bankou Ruskej federácie.

Ďalšie aktivity v rámci bilaterálnych vzťahov vyvíjala NBS s Rumunskom, Bulharskom, Indiou, Poľskom, Kubou a Vietnamom.

3.3. Technická pomoc

Európska únia - Program PHARE

Po zániku ČSFR na základe dohody medzi predstaviteľmi Českej národnej banky a Národnej banky Slovenska a so súhlasom predstaviteľov programu PHARE boli finančné prostriedky rozdelené v pomere 2:1.

Od 4. januára 1993 pôsobí pri NBS samostatná riadiaca jednotka projektu pre program PHARE (Project management unit). Od svojho vzniku PMU prevzala koordináciu pomoci programu PHARE v rámci celého bankového sektora SR.

PMU pri NBS vypracovala samostatný Work Program 2 pre rok 1993 v rámci GTAF II, pre ktorý bola odsúhlasená z Bruselu celková suma finančnej pomoci vo výške 950 tis. ECU.

V roku 1993 získala dvoch dlhodobých expertov, a to poradcu pre PMU a poradcu pre Bankový dohľad NBS, ako aj viacerých krátkodobých poradcov pre oblasť riešenia tzv. zlých úverov, vzdelávania pracovníkov v bankovom sektore, problematiku kapitálových trhov, činnosti bankovej asociácie SR a pod. Na rok 1994 PMU vypracovala Indikatívny program, ktorý obsahoval priority bankového sektora. Pre tento program sa získali finančné prostriedky vo výške 2 mil. ECU.

Program PHARE sa podieľal aj na vzdelávaní pracovníkov celého bankového sektora SR.

Know-how fond

Britský Know-how fond má významný podiel v oblasti vzdelávania odborníkov celého bankového sektora SR a prostredníctvom tohto fondu pôsobí od januára 1993 v NBS poradca pre oblasť personálnej politiky.

MMF a SB

Okrem finančných pôžičiek poskytuje MMF a SB Slovenskej republike aj pomoc v oblasti vzdelávania pracovníkov bankovej sféry. Prostredníctvom svojich vzdelávacích stredísk vo Viedni a vo Washingtone poskytuje bankárom možnosť absolvovať vzdelávacie kurzy.

Centrálne banky

Od roku 1993 NBS aktívne spolupracuje s Bank of England, Belgickou národnou bankou, Nemeckou spolkovou bankou, Rakúskym bankárskym klubom podporovaným Rakúskou národnou bankou. Nie je však zanedbateľná spolupráca ani s inými vzdelávacími strediskami v zahraničí. Najviac si ceníme možnosť priameho kontaktu našich pracovníkov s pracoviskami centrálnych bánk, pretože touto formou môžu získať najviac odborných poznatkov.

Technickú pomoc v oblasti vzdelávania poskytujú aj iné významné svetové finančné inštitúcie ako US Treasury, KPMG Peat Marwick a Belgická banková asociácia. Významný podiel má aj spolupráca s USAID s podporou veľvyslanectva USA v Bratislave.